

NAFKAM

Nasjonalt forskningscenter innen
komplementær og alternativ medisin

Årsrapport 2023



UiT Norges arktiske universitet



Helsedirektoratet

1. Innhold	
2. Refleksjoner rundt fjoråret 2023	3
3. Senterets måloppnåelse	6
3.1 Senterets målgrupper	6
3.2 Senterets hovedoppgaver	6
4. Hvordan og i hvilken grad er målene for tilskudd oppnådd?	7
4.1 Oppnådde mål i 2023	7
4.2 Mål som ikke ble oppnådd i 2023	9
4.3 Mål som ikke var planlagt, men som ble oppnådd i 2023	10
4.4 Måloppnåelse for forskning	10
4.4.1 Måloppnåelse på forskning i 2023, knyttet til NAFKAMs årsplan og strategiske plan	10
4.5 Søknader om forskningsmidler	13
4.5.1 Tidsskrifts-publikasjoner	14
4.5.2 Studenter ved NAFKAM	15
4.6 Måloppnåelse på informasjon	17
4.6.1 Bruken av nettstedene	17
4.6.2 Presse og media	19
4.6.3 Formidling i andre kanaler og deltakelse i samfunnsdebatten	20
4.6.4 Formidling til/ kontakt med andre grupper	21
4.7 Måloppnåelse på pasientsikkerhet	22
4.7.1 Pasientsikkerhet gjennom informasjonskvalitet	22
4.7.2 Pasientsikkerhet for svake/ sårbare grupper	23
4.7.3 Pasientsikkerhet gjennom Verdens helseorganisasjon (WHO)	23
4.7.4 Pasientsikkerhet: utvikling av en sikkerhetsstrategi, samt gjennomføring av en konferanse med bransjen	23
5. Måloppnåelse på rådgivning om alternativ behandling	24
6. Regnskap	24

2. Refleksjoner rundt fjoråret 2023

I året som gikk, fortsatte NAFKAM å tilføre feltet tradisjonell, komplementær og alternativ behandling nye og verdifulle bidrag. Den største enkeltstående faktor i dette var antagelig at hele fire Ph.d.-studenter forsvarte sine avhandlinger på feltet. Dette antallet var rekordhøyt i NAFKAMs historie. Alle fire avhandlinger har dessuten potensiale til å bidra til positive, verdifulle endringer av helse- og omsorgstjenesten overfor pasientgruppene de tar for seg.

En annen betydelig prestasjon i 2023 var publiseringen av 29 vitenskapelige artikler i fagfelleverderte tidsskrifter. Disse bidro til verdifull kunnskap og kunnskapsspredning på feltet. Hele 11 av de 29 var systematiske oppsummeringer, noe som bidrar til tetting på høyt kunnskapsnivå.

En tredje prestasjon, med høy nasjonal og internasjonal innvirkning er milepælene som NAFKAM i fjor nådde for Verdens helseorganisasjon. Som et WHO-samarbeidssenter, leverte NAFKAM sammen med koreanske KIOM (Korean Institute of Oriental Medicine) både en protokoll samt en oversikt over systematiske forskningsoppsummeringer av effekt av tradisjonell, komplementær og alternativ medisin i perioden 2018-2022. Videre bidro NAFKAM betydelig til utviklingen av en ny WHO strategi for feltet i perioden 2025-2034, og til WHO's forskningsagenda på dette feltet i de ti neste år. Disse milepælene viser og anerkjenner NAFKAMs ekspertise i forskning, og senterets påvirkningskraft på WHO's utvikling av en ny politikk som skal gi anbefalinger til bedre regulering, standardisering av terapier og andre faktorer som kan høyne pasientsikkerheten og øke kvaliteten på behandlingen.

Nordmenn inkluderer alternative behandlere og egenbehandling med urter, naturmidler og selvhjelpsteknikker i sin totale helsestrategi i betydelig grad. Bruksvolumet og kostnadene er på linje med hva vi finner i andre, sammenlignbare land. NAFKAM måler befolkningens bruk av dette jevnlig, og funnene fra den nyeste undersøkelsen vår ble i fjor spredt aktivt av oss selv, og plukket opp og brukt av en rekke medier og aktører i samfunnsdebatten. Disse tallene utgjorde en betydningsfull del av de i alt mer enn 130 oppslagene vi registrerte om oss i media og øvrige kanaler i samfunnsdebatten.

Et annet betydningsfullt element fra fjoråret som jeg vil trekke frem, er en suksessfull nasjonal konferanse om pasientsikkerhet innen alternativ behandling, myntet på utøvere og

utdanningstilbydere på feltet. I alt 24 bransjeeenheter var representert. Konferansen ga god støtte til åpen diskusjon og kunnskapsdeling, og ett av aspektene som ble trukket frem var at pasientsikkerhet er en kritisk faktor ikke bare i klinisk praksis, men også i regulering og overvåkning.

De siste tre årene har våre aktiviteter og mål vært styrt av NAFKAMs strategiske plan for 2021-2025. Så, hvor står vi etter 2023 med hensyn til oppnåelsen av våre seks strategiske fokusområder?

1. NAFKAMs nettsteder: Vi har arbeidet kontinuerlig med de planlagte milepælene innenfor dette området, for å videreutvikle de to omfattende databasene for befolkningen og det profesjonelle publikum. Oppdatering og ajourføring av innholdet er en kritisk og kontinuerlig aktivitet, og vi har forbedret navigasjonsmulighetene og anvendeligheten av innholdet med tanke på brukshensikten. En egen prosedyre for evidenssyntese ved fravær av publiserte systematiske oppsummeringer på aktuelle temaer, er også utviklet. I årene som kommer skal NAFKAM fortsette å levere høykvalitets, objektiv informasjon som gir forbrukere, pasienter og helsepersonell grunnlag til kunnskapsbaserte helsevalg og -råd med hensyn til alternativ behandling.
2. Helseproblem-orientert fokus: I de tre siste årene har NAFKAM hovedsakelig prioritert forskning relatert til alternativ behandling ved kreft og i kreftpasienters helse og velvære. Dette har resultert i tre Ph.d.-programmer og i alt 19 fagfelleverderte artikler om temaet. Siden 2023 har NAFKAM også fokusert på to andre prioriterte områder i vår strategiske plan; nemlig kroniske smerter og mental helse. Et nytt Ph.d.-program om effekter av massasje på kroniske nakkesmerter har blitt utviklet, sammen med samarbeidsavtaler på pasientforbund-nivå for prosjekter innen kommunikasjon og forskning på alternativ behandling for kroniske smerter og mental helse.
3. Systematiske kunnskapsoppsummeringer: I tråd med vår strategiske plan har NAFKAM prioritert oppsummeringer av forskning på effekt og sikkerhet ved alternativ behandling og temaer relatert til slik behandling. De siste tre årene har dette resultert i vitenskapelig publisering av totalt 38 slike oppsummeringer. Disse refereres ofte til i annen forskning, og arbeidet inngår i innholdet på våre nettsteder, samt innen

evidensbasert beslutningstaking og -politikkutvikling.

4. Et sterkere nordisk samarbeid: De siste tre årene har NAFKAM etablert sterke forsknings- og kommunikasjonsnettverk og -relasjoner som støtter samarbeid innen forskning og forskningsformidling innen alternativ behandling med de øvrige fire nordiske landene. Dette har allerede resultert i hele 13 vitenskapelige publikasjoner med forfattere fra NAFKAM og andre nordiske forskere på området, og samarbeid om tre nordiske konferanser på området. Det etablerte nettverket har resultert i flere pågående søknader om midler til samarbeidsprosjekter, så vel som flere planlagte forsknings- og kommunikasjonsprosjekter.

Mens vi betrakter det som å være i rute med realiseringen av de fire strategiske fokusområdene som er beskrevet over, er det i tillegg to fokusområder i den strategiske planen som vi planlegger å prioritere i planens to siste årene (2024 og 2025):

Informerte beslutninger og beslutningsstøtte, samt et selvhjelpsorientert fokus. I 2023 forberedte vi grunnlaget for disse to områdene. Vi har systematisk samlet nødvendig informasjon for å kunne støtte beslutninger om alternativ behandling som støttebehandling for barn og unge med kreft, og vi har etablert strategiske samarbeidsavtaler med pasientforbund for assistanse i utviklingen av slik beslutningsstøtte. Med hensyn til fokuset på selvhjelp, har vi utviklet en operativ definisjon av dette for å kunne håndtere dette som en spesifikk kategori innen alternativ behandling; vi har ferdigstilt et Ph.d.-program innen temaet, med vekt på demente personers bruk av kosttilskudd; samt utviklet en prosjektsøknad på EU-midler (innen Erasmus-programmet) på dette.

Selv om vi er på god vei til å realisere milepælene som er beskrevet i NAFKAMs strategiske plan for 2021-2025, må det nevnes at arbeidspresset i fjor ble opplevd som svært høyt av både NAFKAMs forskere og informasjonsmedarbeidere. Deler av dette kan kanskje tilskrives en ambisiøs plan. En annen faktor i dette, er dynamikken ved feltet alternativ behandling, der vi ofte opplever uventet utvikling og forhold som krever aktivitet og involvering fra vår side. For 2024 og årene fremover, blir det derfor viktig å anerkjenne dette og tillate tilstrekkelig rom i våre planer for ad-hoc hendelser og aktiviteter som ikke kan forutses på starten av et driftsår.

3. Senterets måloppnåelse

Jamfør kontrakt av 31.juli 2007 mellom HOD og NAFKAM, er NAFKAMs overordnede mål å utvikle og formidle kunnskap om hva alternativ behandling kan bidra med for å lindre eller forkorte sykdommer, bedre livskvalitet, øke evne til mestring av sykdomssituasjoner og bedre uønskede sider ved sykdomsopplevelser. I tildelingsbrevet fra Helsedirektoratet for 2023 (ref. 10/3397-115) bekreftes dette overordnede målet.

3.1 Senterets målgrupper

Hovedmålgruppene er befolkningen som bruker eller vurderer å bruke alternativ behandling, helsepersonell, alternative behandlere, forskere, samt presse og media.

3.2 Senterets hovedoppgaver

Forskning

NAFKAM skal gjennom egen forskning, bidrag til og koordinering av annen forskningsaktivitet på feltet sørge for utvikling av kunnskap om - og eventuelt hvordan - alternativ behandling kan være til hjelp ved sykdom og helseplager.

Informasjon

NAFKAM skal tilby forskningsbasert og kvalitetssikret faktainformasjon om eventuell effekt og risiko ved utbredte alternative behandlingstilbud, for å bidra til informerte og kunnskapsbaserte helsevalg. Informasjonsoppdraget utføres hovedsakelig ved å drifte nettleksikonet på nafkam.no (tidligere den nasjonale informasjonsbanken nifab.no) samt spesialbiblioteket cam-cancer.org (for helsepersonell).

Pasientsikkerhet

NAFKAM skal overvåke markedet for nye alternative behandlingstrender som kan true pasientsikkerheten, og varsle helsemyndighetene om slike tilfeller.

Rådgivning

NAFKAM skal gi råd til sentrale myndigheter, organisasjoner, og utdanningsinstitusjoner i inn- og utland om alternativ behandling knyttet til pasientsikkerhet, lovverket, utøverregisteret og andre relaterte forhold.

Undervisning

Ansatte ved NAFKAM har ikke undervisningsplikt på universitetet. Veiledning av doktorgradsstudenter og masterstudenter er derfor en integrert del av NAFKAMs forskningsoppdrag, mens foredrag og presentasjoner om feltet alternativ behandling for studenter, helsepersonell og andre parter er en integrert del av informasjonsoppdraget. Mål og prestasjoner knyttet til undervisning vil derfor bli rapportert i kapitlene om NAFKAMs forsknings- og informasjonsmål.

4 Hvordan og i hvilken grad er målene for tilskudd oppnådd?

4.1 Oppnådde mål i 2023

NAFKAM utførte de fleste av aktivitetene som var planlagte for 2023:

1. Forskning på bruk, effektiviteten og sikkerheten for alternativ behandling ved kreft, kroniske smerter og psykiske helseproblemer.
2. Mer enn 9 (11) systematiske forskningsoppsummeringer om temaet alternativ behandling ble ferdigstilt.
3. Forskning på pakistanske immigranternes bruk av alternativ behandling i Norge.
4. Presentasjon/ deltakelse på mer enn 6 nasjonale og internasjonale forskningskonferanser.
5. Veiledning av i alt 9 (ikke 10) stipendiater/ dr. Philos-kandidater.
6. Forsknings samarbeid med forskere fra de 5 nordiske landene.
7. Innlevering av 9 søknader om forskningsstipender, og 5 ble innvilget.
8. En grunnleggende posisjons-artikkel om NAFKAMs syn på "Hva er alternativ behandling?"
9. Skisse til pilotversjon av en standard informasjonspakke til pasientforbund om NAFKAM og alternativ behandling.
10. Nyhetsbrev for NAFKAM (6 av 6 planlagte).
11. Plan for forenkling av bruken av NAFKAMs nettsteder.
12. Iverksatt bruk av et standardisert spørreskjema til utøverforbund for innhenting av informasjon.
13. Forbedret navigasjon på CAM Cancer via vanlige symptomer/ brukshensikter (angst/depresjon og kvalme/oppkast).
14. Forskningsstatus på 23 eksisterende faktaartikler i nettleksikonet på NAFKAM.no ble oppdatert, og 7 nye ble publisert.

15. Betaversjon av metode for egen evidenssyntese til nettsiden utviklet, klar for pilotering i 2024
16. Videre utviklingsarbeid knyttet til kravene om universell utforming og tilgjengelighet (konsistens i tabeller, grafer, stilbibliotek, med mere).
17. Andelen nynorske faktaartikler i nettleksikonet økte i 2023 til 32%.
18. En grunnleggende workshop for utvikling av et nettbasert kurs for helsepersonell om alternativ behandling ved kreft
19. Nasjonal konferanse for tillitsvalgte i forbundene for utøvere av alternativ behandling om pasientsikkerhet ble avholdt i november 2023
20. En intern workshop om brukermedvirkning ble avholdt i mars 2023.
21. Utforskningen av mulighetene for et system for registrering av uventede, uønskede effekter ved bruk av alternativ behandling i Norge fortsatte.
22. Produksjon av en vitenskapelig artikkel om NAFKAMs sikkerhetsstrategi; til innsending i 2024.
23. Å fortsatt påvirke bransjen og styrende organer til en re-vitalisering av Utøverregisteret.
24. Å bidra videre til utvidelse av WHOs innsats for fokus på pasientsikkerhet og kvalitet i pasientbehandling og -omsorg innen tradisjonell, komplementær og integrativ medisin.
25. Rådgivning overfor sentrale myndigheter, organisasjoner og utdanningsinstitusjoner i inn- og utland.
26. Å utvikle et systematisk og visuelt globalt kart over systematiske kunnskapsoppsummeringer som er gjort på forskningsfeltet tradisjonell medisin.
27. Opplysningene og nøklene til å identifisere respondentene i RESF (Register for eksepsjonelle sykdomsforløp) ble i tråd med vilkårene for konsesjonen fra Datatilsynet slettet før årsskiftet 2023/24.
28. Deltakelse i og publisering av resultatene fra [Helsebarometeret 2023](#).
29. En sammenstilling av funnene og utviklingstrekk fra [NAFKAM-undersøkelsene 2012-22](#) ble publisert på nettsidene.

4.2 Mål som ikke ble oppnådd i 2023

1. Utarbeide kommunikasjonsstrategi for NAFKAM og CAM Cancer. Dette ble utsatt, på grunn av arbeidet med akkreditering for CAM Cancer av det belgiske Cochrane-senteret [Cebam](#) (Centre for evidence-based medicine).
2. Det ble arbeidet videre med oversetting av innhold fra norsk til engelsk versjon av NAFKAM.no, men på grunn av høyt sykefravær nådde vi ikke den mengden vi hadde satt oss som mål på dette området.
3. Nasjonal informasjonskampanje med fokus på vanlige myter om alternativ behandling: Dette prosjektet ble satt til side på grunn av en invitasjon til og deltakelse i et større, internasjonalt prosjekt i regi av WHO for å kartlegge og vurdere systematiske oppsummeringer av forskningen på alternativ behandling globalt.
4. Doktorgradsavhandlingen i Ph.d.-programmet "*Bruk av selvledelsesstrategier blant deltakere med nåværende og tidligere kreft i den syvende undersøkelsen av Tromsø-studien; en langsgående tverrsnittsstudie*" inkluderte tre publiserte vitenskapelige artikler, og ble innlevert i juli 2023 til bedømmelse. Dessverre ble avhandlingen ikke godkjent, og arbeidet med revisjon av kappen fortsetter i 2024.
5. PhD-prosjektet *Klar til strid uten skader - en studie på belastningskader i Forsvaret* startet ikke i 2023 fordi kandidaten bestemte seg for å forlate Forsvaret. Vi er for tiden derfor i diskusjon med Forsvaret, om det vil være mulig å finne en annen passende ph.d.-kandidat i 2024.
6. Pasient-tilpasset informasjon på CAM Cancer: Dette prosjektet ble startet i 2023, med oversikts-artikler per symptom/ brukshensikt over databasens innhold. Fra intervjuer av kreftoverlevende har det også vist seg behov for annen informasjon enn den som er ment for helsepersonellet; eksempelvis erfaringer fra andre pasienter. Dette vil bli grundig belyst og diskutert i en ny strategiplan for CAM Cancer, men har så langt måttet vike på grunn av arbeidsmengden og ressursene dette eventuelt vil kreve.
7. Utviklingen av en pilot for et beslutningsstøtte-verktøy på alternativ behandling som støttebehandling ved bivirkninger av kreftbehandling hos barn: Dette ble utsatt, siden nødvendig råmateriale ikke ble tilgjengelig i 2023. Dette vil bli levert av et forskningsteam i Nederland som vi arbeider tett sammen med.

4.3 Mål som ikke var planlagt, men som ble oppnådd i 2023

1. I februar av 2023 startet en omfattende prosedyre med evaluering og akkreditering av CAM Cancers nettsted, utført av det belgiske Cochrane-senteret for evidensbasert medisin (Cebam). Dette var ikke planlagt, men passet oss meget godt ettersom selskapet bak den internasjonale HON-code-sertifiseringen vi tidligere har oppfylt, ble avvirket fra 2022-23 av. Akkreditering fra Cebam medfører et nytt synlig merke på høykvalitets online helseinformasjon.
2. Høsten 2023 besvarte vi en større spørreundersøkelse fra HOD i deres arbeid med Utredning 23/2524: Forsknings- og kompetansesentrene utenfor spesialisthelsetjenesten. Vi leverte også tilleggsinformasjon og hadde et møte med prosjektledelsen for videre diskusjon.
3. På høsten ble NAFKAM invitert inn i WHO's ekspertpanel for å utforme "WHO's Strategi for alternativ behandling 2025-2034". Av arbeidet innenfor dette som ble utført i fjor, nevnes kommentarer på førsteutkastet, samt deltakelse i et tredagers ekspertmøte om temaet i Geneve.
4. Flere faktaartikler i nettleksikonet ble revidert enn planlagt, og flere enn planlagt ble tilgjengelige på nynorsk. Det ble også søkt om ekstramidler for oversettelse av nøkkelinformasjon til samisk (nordsamisk), og dette ble bestilt.
5. Det ble inngått avtale om leveranse av innhold fra NAFKAMs fagområde til portalen [Helsenorge.no](https://www.helsenorge.no). Det ble også inngått en intensjonsavtale om fagansvar for slikt innhold på [Store norske leksikon](https://www.storenorskeleksikon.no).
6. NAFKAM ga også råd til HOD om oppfølgingen av [Stortingsvedtak 417](#) (om en gjennomgang av Utøverregisteret), og stilte sin kompetanse til disposisjon her.

4.4 Måloppnåelse for forskning

En detaljert oversikt over [publiserte vitenskapelige artikler](#) finnes på vår hjemmeside.

4.4.1 Måloppnåelse på forskning i 2023, knyttet til NAFKAMs årsplan og strategiske plan.

4.4.1.1 Kreft

I 2023 hadde en femtedel (6 av 29) av NAFKAMs fagfellevurderte vitenskapelige publikasjoner fokus på alternativ behandling som støttebehandling ved kreft. Totalt tre av disse var kvalitative studier. To var om helsepersonells erfaringer med sikkerhet og bruk av alternativ medisin til støtte for kreft, og en var om erfaringer med utendørsterapi blant unge

kreftoverlevende (12-18 år). To andre publikasjoner handlet om bruk av alternativ behandling blant kreftoverlevende i Tromsøundersøkelsen.

Med hensyn til WAYA-1 studien (en randomisert kontrollert pilotstudie som undersøker muligheter og effekten av utendørsterapi på mental og fysisk helse hos unge kreftpasienter og -overlevende) så ble denne avsluttet i 2023. En vitenskapelig publikasjon om hovedfunnene ble publisert i 2023, og to andre om kvalitative funn har blitt sendt inn.

Angående den pågående AcuBreast-studien (et multisenter pragmatisk randomisert, kontrollert studie om akupunktur for fatigue hos brystkreftoverlevende), sendte vi i 2023 inn protokollen for mulig publisering, og ferdigstilte nesten rekrutteringen av mer enn 200 deltakere. To andre vitenskapelige artikler om bruken av dietter og kosttilskudd for personer med kreft, ble også sendt inn i 2023.

4.4.1.2 Kroniske smerter

Et annet forskningsfokus i vår strategiske plan er forskning på alternativ behandling ved kronisk smerte. For 2023 noterer vi fem fagfelleverderte vitenskapelige publikasjoner om temaet smerte. Blant disse fem handlet tre om frostskeer hos soldater i førstegangstjeneste; en publikasjon handlet om amalgamfjerning for pasienter med uforklarlige fysiske symptomer, og en annen var en kvalitativ analyse av pasienter med kroniske smerter ved en smertepoliklinikk i Norge. Det ble også designet og skrevet protokoll for en pilotstudie som søker å forstå hvordan massasjebehandling virker mot kroniske nakkesmerter.

4.4.1.3 Mental helse

Forskning på alternativ behandling for mental helse er hovedsakelig planlagt til de siste to årene av inneværende strategiperiode (2024-2025). Det ble i fjor arbeidet med flere vitenskapelige publikasjoner om healing for pasienter med moderat depresjon og helseangst, men er ikke kommet til ferdigstilling. Vi har også startet utviklingen av et nytt forskningsprosjekt om mentale helseproblemer og gestaltterapi, sammen med det nederlandske Louis Bolk Institute. Det ble i fjor underskrevet en samarbeidsavtale, og en seniorforsker vil komme fra Louis Bolk Institute til NAFKAM i 2024 for å skrive ferdig protokollen for dette forskningssamarbeidet.

4.4.1.4 Et sterkere nordisk samarbeid

I 2023 startet et samarbeidsprosjekt om utvikling av et online kurs om alternativ behandling, myntet på helsepersonell med spesialisering innen onkologi. Prosjektgruppen består foruten

NAFKAM av forskere fra Sverige (Regional Cancer Center Stockholm) og Danmark (Vejle Sygehus). Samarbeidet med danske forskere ble videre styrket i 2023 gjennom:

- Utviklingen av en protokoll for en systematisk [kunnskapsoppsummering](#) av forskningen på kommunikasjon om alternativ behandling mellom helsepersonell og pasienter ved Vejle Sygehus og Sygehus Lillebælt i Vejle Danmark.
- Samarbeidet med det danske MS-forbundet på en studie om CAM brukt ved MS.

Videre ble en forsker fra NAFKAM invitert som hovedforeleser ved det svenske forumet for Integrativ Onkologi i Stockholm i november 2023.

NAFKAM forskere har planlagt en nordisk studie i 2023 som skal gå på norsk, svensk, og finsk side av Sápmi om bruk av tradisjonell medisin.

I november startet vi også utviklingen av en prosjektsøknad i regi av et nordisk samarbeid (sammen med Danmark og Island); om kunnskap om alternativ behandling og selvhjelp for sykepleiere. Denne skal sendes inn i 2024 i forbindelse med en EU-utlysning i Erasmus-programmet.

4.4.1.5 Systematiske kunnskapsoppsummeringer

Som planlagt i 2023, NAFKAM-ansatte var blant forfatterne av 11 publiserte systematiske oversikter. Som vist i Tabell 1 handlet de fleste systematiske oversiktene om forskning på effekt av alternative behandlingsformer.

Tabell 1. Systematiske kunnskapsoppsummeringer

Kategori	Antall
Systematiske kunnskapsoppsummeringer – effekt	6
Systematiske kunnskapsoppsummeringer – sikkerhet, virkningsmekanismer	2
Systematiske kunnskapsoppsummeringer – kartlegging, identifisering av kunnskapshull	2
Systematiske kunnskapsoppsummeringer – protokoller	1
Totalt i 2023	11

4.4.1.6 Andre prioriterte forskningsområder

Forskere ved NAFKAM publiserte i fjor en kronikk i Tidsskriftet for den norske legeforening, kalt "[Alternativ behandling og gråsoner](#)". Denne problematiserer og utforsker hva alternativ behandling kan sies å være, ved å beskrive ulike definisjoner av komplementær og alternativ behandling, integrativ medisin og andre relaterte begreper; hvordan de relaterer seg til hverandre og hvordan de blir brukt, samt gråsoner mellom dem i Norge.

I Ph.d.-programmet om immigranternes bruk av alternativ behandling i Norge, har vi i 2023 utført dybdeintervjuer med første- og andregenerasjons innvandrere fra Pakistan, og arbeidet med en vitenskapelig publikasjon om disse gruppene bruk av alternativ behandling. I tillegg har vi utviklet en tverrsnitts studie blant de samme gruppene. Denne PhD-studien vil fremskaffe viktig kulturelt relatert kunnskap for helsearbeidere, for å bedre kunne forstå og forholde seg til ulike helsestrategier, og bidra til bedre dialog mellom pasient og personell.

NAFKAM utviklet i 2023 en protokoll for WHO's kartleggingsstudie av tradisjonell, komplementær og integrativ behandling (TCIM), som også har blitt publisert. I sammenheng med dette vurderte vi kvaliteten ved 90 systematiske oppsummeringer, og var medforfatter på sluttrapporten for denne studien. Resultatene ble presentert på en WHO-konferanse i India i august 2023.

4.5 Søknader om forskningsmidler

Vi skrev, utviklet og bidro til innlevering av ni søknader om forskningsstipender i fjor.

Ett av disse handlet om et systematisk verdenskart over forskningen på tradisjonell, komplementær og integrativ medisin og ble sendt inn til WHO.

En søknad om midler til en pilotstudie som søker å forstå hvordan massasjebehandling virker mot kroniske nakkesmerter (MeCNeck studien), ble sendt inn til Ekhagastiftelsen.

En annen gjaldt et stipend for å gjennomgå forskning på misteltein i kreftbehandling og ble sendt inn til Cochrane.

Fire søknader handlet om WAYA-2 studien, som er et internasjonalt multisenter randomisert kontrollert studie av effekt og sikkerhet ved utendørs/ villmarks terapi for ungdommer ved kreft. Disse ble sendt inn til Kreftforeningen, Barnekreftforeningen, Ekhagastiftelsen og Sjöbergstiftelsen.

To søknader handlet om ferdigstillingen av Acubreast-studien, som gjelder akupunktur ved fatigue hos overlevende av brystkreft. Disse ble sendt inn til Ekhagastiftelsen og Sjöbergstiftelsen.

Fem av de ni søknadene ble innvilget:

- Å kartlegge oversiktsforskning på alternativ behandling fikk NAFKAM (medsøker) støtte fra WHO i 2023 (7.500 US dollars/ NOK 80.505).
- Et personlig Cochrane-stipend ble tildelt til en av NAFKAMs seniorrådgivere for å fullføre en oppsummering om misteltein i kreftbehandling, som hun er hovedforfatter av (5.000 US dollars/ NOK 53.670).
- MecNeck-studien ble innvilget støtte fra Ekthagastiftelsen for perioden 2024-2026 på til sammen NOK 1.200.000, til delfinansiering av en PhD -student.
- WAYA-2 studien (NAFKAM var medsøker) fikk støtte for perioden 2024-2026, på 0,95 millioner SEK/ NOK 966.112 fra Ekthagastiftelsen til lønn for forskere ved Mittuniversitetet, samt fra Sjöbergstiftelsen på 3.2 million SEK/ NOK 3.254. 272 til studierelaterte intervensjoner og utstyr.

Dette utgjorde til sammen NOK 5.554.559 i ekstern prosjektfinansiering for de kommende tre årene.

4.5.1 Tidsskrifts-publikasjoner

I 2023 noterer vi oss 36 tidsskrifts-publikasjoner (tabell 2). Av de 36 var 29 publikasjoner i fagfellelvurderte vitenskapelige tidsskrifter. Videre presenterte våre forskere ved vitenskapelige konferanser og andre forskningsrelaterte møter på den internasjonale arena. NAFKAM-forskerne holdt i fjor i alt 15 presentasjoner på konferanser (Tabell 2), og 7 faglige foredrag.

Tabell 2. Differensiering av tidsskriftpublikasjoner for NAFKAM

Kategori	2023
<i>Tidsskriftpublikasjon</i>	36
Vitenskapelig artikkel	18
Vitenskapelig oversiktsartikkel/review	11
Populærvitenskapelig artikkel	1
Kronikk	2
Leder	1
Brev til redaktøren	1
Fagartikkel	2
<i>Konferansebidrag og faglig presentasjon</i>	25
Vitenskapelig foredrag	15
Faglig foredrag	7
Poster	3
<i>PhD / Dr. Philos avhandling</i>	4
PhD avhandling	2
Dr. Philos avhandling	2
<i>Mediebidrag</i>	11
Kronikk	3
Podcast	1
Intervju	7

4.5.2 Studenter ved NAFKAM

Tabell 3 viser at NAFKAMs forskere veiledet til sammen ni stipendiater/ dr. Philos-kandidater i 2023. Fire av de ni forsvarte sine PhD-avhandlinger i året som gikk:

1. Soile Hämmäläinen disputerte 17. august med avhandlingen "["I sound" - yoik as embodied health knowledge](#)" og fikk graden dr. Philos i helsevitenskap. I sin avhandling om sammenhenger mellom joik og helse, kastet Soile Hämmäläinen lys over at joik er kraftfull, både som kultur- og tradisjonsbærende element og som verktøy for identitetsforståelse, utvikling, emosjonell regulering og egenbehandling – eksempel som minnegjenkallende faktor hos demente.

2. Dana Mora disputerte 3. oktober innen Dr. Philos-programmet "[Utvikling av evidensbasert beslutningsstøtte om komplementær og alternativ behandling for foreldre av barn med kreft i Norge](#)". Dette programmet ble avsluttet i 2023. Moras avhandling siktet mot å øke forståelsen av hvordan alternativ behandling kan supplere konvensjonell kreftbehandling og -omsorg for barn og unge med kreft. I hennes undersøkelser av erfaringer blant helsepersonell og foreldre til unge kreftpasienter, gir Mora's arbeid verdifulle innsikter som kan bidra til bedre dialog innen pediatrik onkologi.
3. Hilde Risvoll: disputerte 12. oktober innen emnet bruk av kosttilskudd for personer med demens, [og hvordan ulike helsepersonell forholder seg til sikkerhetsutfordringer ved slik bruk hos pasienter med demens](#). Dette programmet ble avsluttet i 2023, og resultatene fra det ble presentert i en doktorgradsavhandling 12 oktober. Risvolls avhandling fokuserte på helsepersonells håndtering av demente som bruker medisiner og kosttilskudd. Hennes funn understreker behovet for skreddersydd tilnærming; profesjonelt ansvar; samt oppmerksomhet på den mulige helserisiko som assosieres med bruken av tilskudd som faktor i det totale behandlingsopplegget.
4. Frank Hansen disputerte 17. oktober med sin avhandling om [alternativ behandling og kolorektal kreft](#). Hansen utforsket i sitt Ph.d.-arbeide ulike stier, baner og kurser innen egenbehandling og -innsats blant norske pasienter med kolorektal kreft. Hovedfunnene hans påpeker sykdommens dynamiske natur; viktigheten av personsentrert behandling og god forståelse av hva som virkelig har betydning for kreftpasienter i deres forløp og behandlings-reise.

Tabell 3. Antall studenter ved NAFKAM

Kategori	2023
Pågående PhD-stipendiater	7
Pågående Dr. philos	2
Pågående masterstudenter	4
Fullført doktorgrad	4
Fullført mastergrad	1

4.6 Måloppnåelse på informasjon

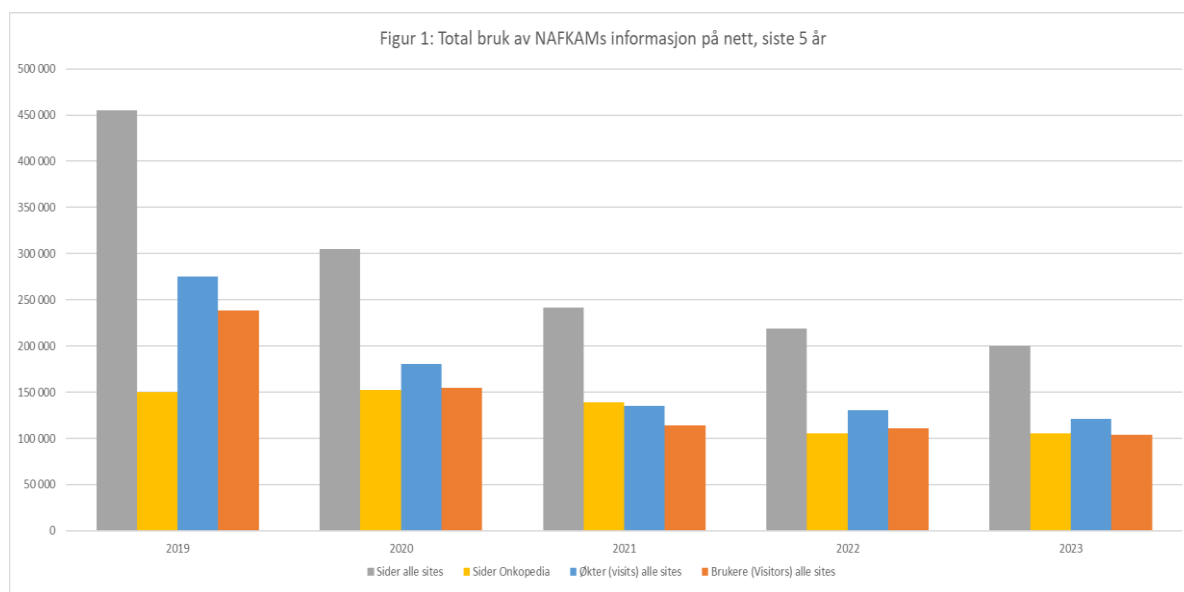
Måloppnåelse på informasjon/formidling, knyttet til NAFKAMs strategiske plan 2021-2025

Andelen av den voksne befolkning som per desember 2022 oppga å bruke alternativ behandling var ifølge vår siste brukerundersøkelse 38,3%. Dette tilsvarer ca. 1,65 millioner personer i Norge. Alternativ behandling må dermed kunne sies å utgjøre en vesentlig del av befolkningens totale strategier for ivaretagelse og utvikling av egen helse.

Bruken av vår nettbaserte informasjon og spørsmål/ svartjeneste følger og påvirkes til en viss grad av befolkningens bruk, men påvirkes også av medias dekning og feltets aktualitet i samfunnsdebatten. Oppslag i pressen er en viktig del av arbeidet med synlighet i seg selv, der når vi publikum som ikke kjenner til eller har brukt oss tidligere. En undersøkelse blant pasienter med kreft og/ eller revmatiske lidelser viste at NAFKAM har et potensiale for bruk av tjenestene, ved å bli bedre kjent blant disse pasientgruppene. Dette vil bli sammenfattet i en kommunikasjonsstrategi fra 2023 av.

4.6.1 Bruken av nettstedene

Figur 1 viser hvordan NAFKAMs nettbaserte informasjon (fra alle nettsteder) ble brukt de siste 5 år:



Bruken av nettstedene i 2023 var omtrent som i 2022. En liten nedgang i bruken av egne nettsteder oppleves ikke som urovekkende, ettersom befolkningen i økende grad henter informasjon også via sosiale medier som tillegg til tradisjonelle nettsteder. Nedgangen kan også delvis forklares med bytte til nytt statistikkverktøy, som diskriminerer strengere med hensyn til roboter og annen ikke-ekte trafikk. Siden NAFKAM mangler ressurser til betalt markedsføring i store søketjenester så som Google, Bing og lignende, domineres publikums

søketreff av kommersielle krefters informasjon innenfor temaet alternativ behandling. For å møte og oppveie denne situasjonen har vi opprettet strategiske avtaler med forbund for store pasientgrupper som vi vet bruker mye alternativ behandling (kreftforeningen, Mental Helse og Revmatikerforbundet). Disse avtalene skal gjennom prosjekter resultere i informasjon tilpasset disse brukergruppens behov, som gjøres tilgjengelig i de kanaler som de foretrekker. Videre vil vi møte publikum med faktainformasjon på store nettsteder som SNL og Helse Norge.

Det norske nettleksikonet om alternativ behandling på NAFKAM.no omfatter artikler om i alt rundt 200 terapier. Jfr. Tabell 4, ser vi utviklingen av nettleksikonet de siste fem årene.

Tabell 4. Bruken av NAFKAM.no

Bruken av NAFKAM.no	2019	2020	2021	2022	2023
Antall økter (visits)	194540	142105	115969	114132	103116
Antall besøkende (visitors)	167814	121523	98088	96398	89146
Antall sider lest (Pages)	301953	228179	196463	193597	155355
Norsk andel av totalt antall besøk (visits)	93,2%	87,2%	90,6%	91,1%	76,1%
Nordisk andel (inkl NOR)	94,9%	89,2%	92,6%	91,1%	79,0%
Antall land totalt	137	130	143	150	140
Topp-10 besøkende land	1.NOR 2.USA 3.DK 4.SWE 5.ESP 6.GBR 7.CHN 8.DEU 9.NLD 10.FRA	1.NOR 2.USA 3.DK 4.SWE 5.CHN 6.ESP 7.NLD 8.DEU 9.FIN 10.GBR	1.NOR 2.USA 3.DK 4.CHN 5.SWE 6.DEU 7.NLD 8.GBR 9.ESP 10.FRA	1.NOR 2.USA 3.DK 4.SWE 5.ES 6.CHN 7.DEU 8.CAN 9.NLD 10.GBR	1.NOR 2.USA 3.RUS 4.GBR 5.DEU 6.DK 7.SWE 8.SAU 9.POL 10.ESP.
Topp-10-landenes andel av tot.besøk	98,2%	98,3%	96,8%	97,0%	91,6%

Brukere lokalisert til Norge utgjør ikke unaturlig flesteparten av brukerne, og tillagt besøkene fra de øvrige nordiske landene utgjorde oppslag fra Norden nesten 80% av bruken i 2023.

Nettstedet CAM Cancer inneholder oppsummeringsartikler utarbeidet av NAFKAMs internasjonale ekspertgruppe på temaet alternativ behandling og kreft, som er ment å støtte dialogen mellom helsepersonell og kreftpasienter om temaet. Gjennom en intensjonsavtale med DGHO (Deutsche Gesellschaft für Hämatologie und Medizinische Onkologie) er nettstedets innhold også tilgjengelig på tysk via www.onkopedia.com. Som Tabell 5 viser,

registrerte CAM Cancer i 2023 besøk fra mer enn 150 land, særlig fra engelsk- og tyskspråklige områder.

Tabell 5. Bruken av CAM Cancer

<i>Bruken av Cam-Cancer.org</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Antall økter (visits)	67410	29038	19196	19112	17897
Antall besøkende (visitors)	59709	25542	15984	15895	14908
Antall sider lest (Pages)	108721	56982	45105	44746	45106
Antall tyske versjoner lest på Onkopedia	150319	152283	139468	105710	Ukjent
Totalt antall leste sider	259040	209265	184573	150456	150816
Antall land totalt	208	181	169	151	123
Topp-10 besøkende land	1.USA 2.GBR 3.CAN 4.AUS 5.IND 6.DEU 7.NOR 8.FRA 9.PHL 10.NLD	1.USA 2.GBR 3.CAN 4.DEU 5.FRA 6.NOR 7.AUS 8.IND 9.BEL 10.NLD	1.USA 2. DEU 3.GBR 4.CAN 5.FRA 6.NOR 7.CHN 8.NLD 9.AUS 10.BEL	1.USA 2.FRA 3.NOR 4.DEU 5.GBR 6.NLD 7.CAN 8.SWE 9.CHN 10.BEL	1.USA 2.DEU 3.NOR 4.GBR 5.FRA 6.NLD 7.CHN 8.SWE 9.BEL 10.CAN
Topp-10-lands andel av totale.besøk	69,2%	62,3%	70,3%	71,2%	72,4%

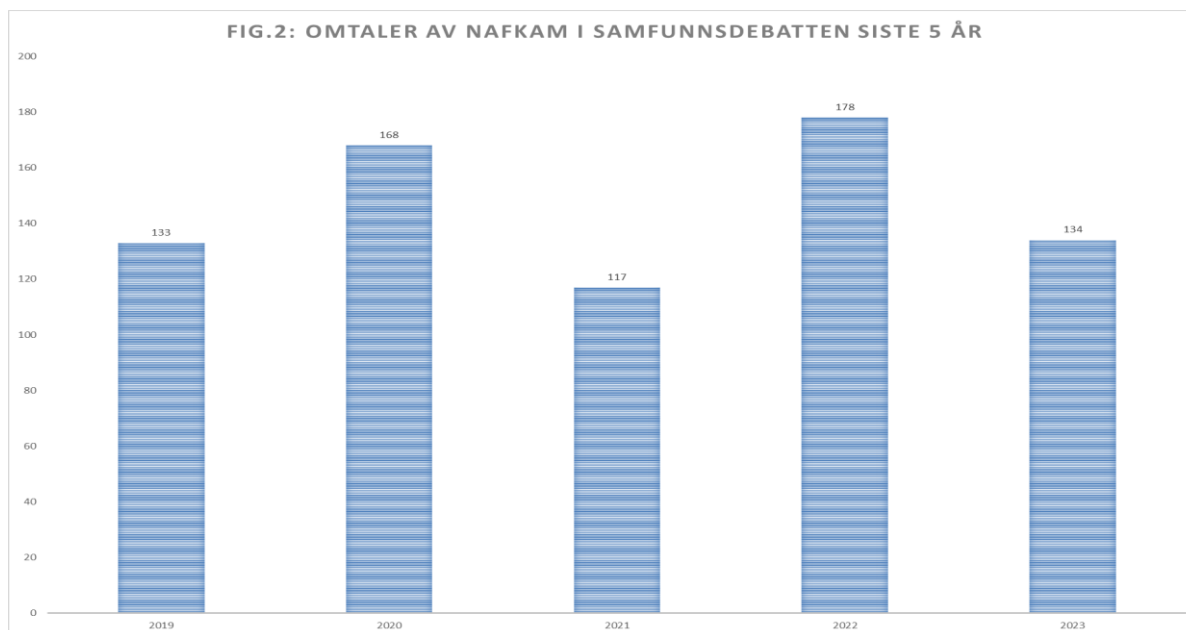
Også CAM Cancer opplevde en marginal endring fra 2022. Besøket domineres av land der engelsk er et offisielt språk, og/ eller del av skoleundervisningen.

I 2023 ble den norske Kreftforeningen og det svenske Regionalt Cancer Centrum for Stockholm og Gotland nye offisielle partnere med CAM Cancer.

4.6.2 Presse og media

I 2023 handlet samfunnsdebatten og medieoppslagene om feltet i stor grad om pasientsikkerheten ved bruk av kognitive strategier for helseproblemer samt om konsekvensene av innførselen av MVA-fritak fra 01.01.21.

Som vist i Figur 2, ble det i fjor registrert i alt 134 oppslag i både redaktørstyrte medier og ikke-styrte (blogger, nettsamfunn, sosiale medier, etc) der ansatte ved NAFKAM ble intervjuet, eller der NAFKAM ble henvist til. Dette var ca. 24% færre enn 2022 (178), men bare 8% unna snittet for de fem foregående årene (146 per år) og 40% over snittet siden starten (97 per år). Regnet fra starten av i 1999, var gjennomsnittlig antall oppslag per måned ved siste årsskifte mellom 11-12; eller 2,5 per uke.



Omtalen av NAFKAM i samfunnsdebatten følger den generelle dekningen av feltet, samt til en viss grad også befolkningens bruk. For 2023 merket vi at andelen omtaler på sosiale medier som Facebook og Twitter så ut til å stabilisere seg. Ad oppslag i den redaktørstyrte pressen, observerer vi at samme journalister benytter NAFKAM flere ganger; samt at vi ser stadig færre oppslag om feltet hvor NAFKAM ikke er nevnt.

NAFKAMs forskere blir i økende grad intervjuet på bakgrunn av sin kompetanse og ekspertstatus. I fjor ble NAFKAM også konsultert og omtalt ved flere anledninger av den nordiske pressen. NAFKAMs ansatte deltok også selv direkte i samfunnsdebatten, med flere egne kronikker og debattinnlegg i ulike eksterne kanaler.

4.6.3 Formidling i andre kanaler og deltakelse i samfunnsdebatten

Ved årsskiftet 2023-24 hadde NAFKAM rundt 3600 følgere i sosiale medier, noe som representerer en netto økning på ca 3% for året. Interaksjonen og dialog med dette publikummet var om lag som i 2022. Antallet henvendelser til informasjonsavdelingen lå på rundt 100. Disse tallene har de siste årene vært relativt stabile.

Antallet foredrag og presentasjoner i pasient- og personellfora fra informasjonsavdelingen var noe lavere enn tidligere, men egeninitierte bidrag til samfunnsdebatten var omtrent som tidligere.

I januar sto informasjonsavdelingen for publiseringen av resultatene av **NAFKAMs Befolkningsundersøkelse** som ble gjort i desember 2022, og i mars presenterte vi NAFKAMs funn i **Kantar Helsepolitisk Barometer for 2023**. Disse har over tid vist seg relevante i samfunnsdebatten, og refereres mye til i media.

Nettbasert kurs for helsepersonell: Vi utviklet en prosjektprotokoll og intervjuguide for videoene som er planlagt til dette prosjektet. Målet med disse er å kunne øke kunnskapen om kreftpasienters bruk av alternativ behandling, og å forbedre dialogen mellom pasient og personell om dette temaet. Hensikten er å bedre pasientsikkerheten. **Workshops om brukermedvirkning fra pasienter og befolkningen:** NAFKAM arrangerte en egen workshop om temaet i mars, og deltok også på Kreftforeningens workshop i april. En konsekvens av dette er prosjektene med egne informasjonspakker til pasientgrupper gjennom avtaler og strategisk samarbeid med pasientforbund (Revmatikerforbundet og Mental Helse). **Strategisk informasjonsformidling i andre kanaler** vil fra 2024 ivaretas også gjennom avtaler med Helsenorge.no og Store Norske Leksikon.

4.6.4 Formidling til/ kontakt med andre grupper

I 2023 presenterte og formidlet NAFKAMs ansatte på de følgende konferansene og møtene:

- "Patient & Public Involvement", Tromsø. (16.03)
- Terapeutdagene 2023, Tunsberg Medisinske Skole, Tønsberg. (24-26.03)
- KANTARs presentasjon av Helsepolitisk barometer 2023, Oslo. (30.03)
- Møte med Norsk Revmatikerforbund, Oslo. (31.03)
- Briefing for WHO samarbeidssentrene online møte. (12.04)
- Kreftforeningens seminar om brukermedvirkning. (17.04)
- SAR-konferansen 2023 (Society of acupuncture research) i New York, USA. (18-21.05)
- Forsker fra NAFKAM ga en presentasjon av NAFKAM og reguleringen av alternativ behandling, på et Breakfast round table i det europeiske Parlamentet i Brussel, Belgia (07.06).
- Forsker fra NAFKAM holdt foredrag og deltok i paneldebatt om tradisjonell helbredelse, på Sáráhkás samisk urfolksfestival på Eidsfoss. (17.06)
- Møte organisert av "The People's Declaration for Traditional, Complementary and Integrative Healthcare" (TCIH Declaration): Interactive Dialogue with the WHO Director General Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus, under temaet Priorities on Traditional, Complementary and Integrative Medicine at global, regional, and country levels". (03.07).
- Briefing for WHO samarbeidssentrene i et online møte. (03.07).
- Forsker fra NAFKAM ga en presentasjon av NAFKAM, vår forskning og vårt fokus på pasientsikkerhet på et møte arrangert av Norges Massasjeforbund på Arendalsuka (15.08).
- Presentasjon under WHO Traditional Medicine Global Summit. (17-19.08)
- Fem NAFKAM-forskerne deltok og presenterte på 2nd World Congress on Integrative Medicine and Health i Roma, Italia. (20-23.09)
- Forsker fra NAFKAM deltok i The 11th GP-TCM RA Meeting. Leiden, Netherlands, Organization GP-TCM research association. (20.09)
- Forsker fra NAFKAM presenterte under 2nd World Congress Integrative Medicine and Health in Rome; Maja Verhoef lecture on methodology in IM (23.09)
- Briefing for WHO samarbeidssentrene online møte. (10.10)
- To ansatte deltok på møte i Helsedirektoratets Brukerråd. (16.10)

- Forsker fra NAFKAM presenterte om temaet «Acupuncture and Moxibustion for cancer-related fatigue» på en konferanse om Traditional Chinese Medicine, som ble organisert av Center for Evidence-Based Chinese Medicine at the Beijing University of Chinese Medicine and Pharmacology (23-24.10)
- Dialogmøte med Helsedirektoratet, Oslo. (06.11)
- Forsker fra NAFKAM presenterte ved Hugh MacPherson's Memorial Lecture. (06.11)
- Pasientsikkerhetskonferanse arrangert av NAFKAM og SABORG. Målgruppe: utøverforbundene og utdanningsinstitusjonene innen alternativ behandling. (07.11) En forsker presenterte NAFKAMs sikkerhetsmodell.
- Forsker fra NAFKAM deltok og presenterte under webinaret International Policy Grand Rounds, som arrangeres av Academic Consortium for Integrative Medicine & Health. (09.11)
- Forsker fra NAFKAM deltar og presenter om forskningssamarbeid med utøverorganisasjoner innen komplementær og alternativ behandling og noen tanker om pasientsikkerhet på Forum for integrative cancervård, Stockholm, Sverige. (23-24.11)

4.7 Måloppnåelse på pasientsikkerhet

NAFKAM var også i 2023 til stede på offentlige arenaer hvor pasientsikkerhet blir debattert. I tillegg bidrar vi med vår kompetanse overfor forvaltningen for å sikre at lover og forskrifter gjenspeiler de utfordringer som finnes på pasientsikkerhetsområdet innen alternativ behandling, særlig knyttet til [Registerordningen](#) og [Utøverregisteret](#). Også internasjonalt arbeider NAFKAM aktivt med å fremme pasientsikkerhet på feltet, ved å være en sentral støttespiller for WHO og gjennom aktiv formidling og presentasjon på forskningskonferanser og i møter med berørte parter.

4.7.1 Pasientsikkerhet gjennom informasjonskvalitet

Begge våre nettsteder (NAFKAM.no og CAM-Cancer.org) ble eksternt gjennomgått av den internasjonale Health on Net-stiftelsen i 2020, og var sertifisert ut 2023 i henhold til deres krav til kvalitetsstandard for helseinformasjon på nett (HoN-code). Health on Net har imidlertid avviklet driften, og kvalitetsmerket er derfor fjernet fra nettsidene.

Begge nettsteder ble i henhold til gjeldende lov- og forskriftskrav gjennomgått av ekstern kompetanse for universell utforming og tilgjengelighet i 2022/23, og det arbeides systematisk med feil/ mangler og forbedringspotensialet knyttet til dette.

Sent i 2022 startet vi et prosjekt som har til mål å utvikle bedre pasientinformasjon om alternativ behandling ved kreft; særlig om sikkerhet og trygghet ved samtidig bruk med kreftbehandling. I prosessen med dette involveres pasienter og kreftoverleverer om deres informasjonsbehov på området.

4.7.2 Pasientsikkerhet for svake/ sårbare grupper

NAFKAMs innhold på nettsidene om alternativ behandling av barn, gravide og ammende ble utvidet og oppdatert.

4.7.3 Pasientsikkerhet gjennom Verdens helseorganisasjon (WHO)

Et av de strategiske målene for WHO i perioden 2014-2023 var å styrke kvaliteten, sikkerheten og effektiviteten ved bruk av slik og annen alternativ behandling, ved å oppfordre til adekvat regulering av helseprodukter, behandlingsformer og utøvere. I 2023 utførte NAFKAM det følgende for WHO:

- På forespørsel fra WHO til Norske myndigheter, ble besvarelsen av Third Global Survey on Traditional, Complementary, and Integrative Medicine delegert til NAFKAM (juli-august 2023).
- NAFKAM deltok i WHO's Global Expert Consultation Meeting, om utviklingen av utkastet til ny strategi for Traditional Medicine 2025-2034. Dette var et tredagers møte i Geneve, hvor NAFKAM bidro aktivt. I forkant av møtet bidro NAFKAM også med faglig og teknisk rådgivning til utkastet.
- NAFKAM har akseptert WHO's invitasjon til å delta i arbeidet med WHO's forskningsprioritering innen tradisjonell medisin. NAFKAM har her forberedt Trinn 1, som er å utvikle et forslag til forskningsprioritering.
- NAFKAM ledet opprinnelig arbeidsgruppen som utviklet utkastet til rapport om 'Integration of Traditional and Complementary Medicine into Health Systems, in particular primary health care'. Utkastet ble levert til WHO, og i etterkant fulgt opp av en dybde-gjennomgang av det.
- Forarbeid til re-utnevningen som WHO-samarbeidssenter fra 2024-2028 ble utført. Dette inkluderte utarbeidelsen av ny arbeidsplan og kontrakt.

4.7.4 Pasientsikkerhet: utvikling av en sikkerhetsstrategi, samt gjennomføring av en konferanse med bransjen

En modell for identifisering og håndtering av mulig risikofaktorer rundt bruk av alternativ behandling er utviklet ved NAFKAM som grunnlag for en strategi for pasientsikkerhet. Denne ble presentert og diskutert på en konferanse for bransjen som NAFKAM arrangerte for de de tillitsvalgte i utøverforbundene samt representanter fra utdanningsinstitusjoner innen feltet i november. I alt 24 enheter var representert, med i alt rundt femti personer. Hensikten med konferansen var å få mer innsikt i rutineene som behandlere og de som tilbyr utdanning har på plass angående pasientsikkerhet, og å få tilbakemelding fra bransjen om vår strategi og modell for pasientsikkerhet. Konferansen ble planlagt og arrangert av NAFKAM og SABORG

(Sammenslutning av alternative behandlerorganisasjoner) i fellesskap. En rapport fra konferansen vil bli ferdiggjort og publisert i 2024.

5 Måloppnåelse på rådgivning om alternativ behandling

NAFKAMs rådgivning til myndigheter og profesjonelle miljøer er basert på respons ved behov utenfra. I 2023 leverte vi innspill til HOD i deres oppfølging av Stortingsvedtak 417 (2021-22); som angår mulige endringer i Registerforskriften og vilkårene for oppføring i

Utøverregisteret. I tillegg besvarte vi HODs undersøkelse blant kompetansesentrene utenfor helsetjenesten, og hadde samtaler med prosjektledelsen i dette.

På NAFKAMs initiativ ble det også avholdt et møte med redaksjonen i Helsenorge.no for å gi innspill og forslag til deres informasjon om feltet alternativ behandling.

I prosessen med besvarelse av WHO-undersøkelsen og i utarbeidelsen av ny WHO-strategi ble det også gitt råd og anbefalinger til HOD.

NAFKAM ga også råd til det svenske Cancerfonden rundt pasienters bruk av alternativ behandling ved kreft.

6 Regnskap

	Inngående balanse 01.01.23	Inntekter 2023	Utgifter 2023	Utgående balanse 31.12.23
NAFKAM	593 000 NOK	15 439 000 NOK	15 798 173 NOK	233 827 NOK

NAFKAM fikk i 2023 utbetalt kr 15 439 000 fra Helsedirektoratet. I tillegg fikk man disponere inngående balanse på kr 593 000. Utgående balanse på kr 233 827 skyldes utleie av en ansatt i 35% stilling til instituttet ISM i 2023.

Tromsø, 26. mars 2024

Professor Miek Jong,
Leder NAFKAM